

УДК 614.2.56:-18

МІЖСЕКТОРАЛЬНИЙ ПІДХІД, ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Слабкий Г.О.*, Шафранський В.В.**,
Миронюк І.С.*

* - ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», Ужгород, Україна

** - Національний медичний університет
ім. О.О.Богомольця, Київ, Україна

Summary: The article describes methodological approaches to inter-sectoral approach in the activity of the system of public health. Inter-sectoral approach is fundamental in maintaining and enhancing the health of population, creating conditions for ensuring a healthy lifestyle. The use of this approach is recommended by WHO.

Key Words: public health, inter-professional approach, ensuring.

Україна стала на шлях створення дієвої системи громадського здоров'я. Створений Центр громадського здоров'я МОЗ України, КМУ затверджена Концепція розвитку системи громадського здоров'я [8], формуються регіональні структури системи. В Україні введено спеціальність громадське здоров'я [7] та проводиться активна робота з формування системи підготовки фахівців з громадського здоров'я [1,6,10,12,13].

Питання формування системи громадського здоров'я в Україні обговорюється на міжнародних зустрічах [3] та науково-практичних конференціях.

Метою всіх консолідованих дій є розроблення та реалізація ефективної державної політики для збереження та зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості та покращення якості його життя, попередження захворювань,

продовження активного та працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднаних зусиль усього суспільства [2,5].

В даній діяльності сформована команда фахівців, як вчених так і практичних працівників, опираються на документи ВООЗ [11,14] та кращий світовий досвід з організації ефективної діяльності систем громадського здоров'я [4,5,15].

При цьому ВООЗ визначає, що основою ефективної діяльності систем громадського здоров'я є між секторальний підхід, коли в збереженні та зміцненні здоров'я населення, як найважливішого потенціалу, зацікавлені всі сектори на всіх рівнях управління [2,9].

Мета: представити методичні підходи до забезпечення міжсекторального підходу, як основи ефективної діяльності системи громадського здоров'я з збереження та зміцнення здоров'я населення.

Матеріали та методи. При виконання роботи використано методичні структурно-логічного аналізу та біблеосемантичний. Методичною основою дослідження став системний аналіз та системний підхід. Матеріалами дослідження стали документи ВООЗ з забезпечення діяльності системи громадського здоров'я та досвід провідних країн світу.

Результати та їх обговорення. В аспекті міжсекторальної взаємодії Американською асоціацією громадського здоров'я (АРНА) виділено 6 основних принципів сучасної теорії і практики громадського здоров'я, а саме:

1. Акцент на колективну відповідальність за здоров'я та керівну роль держави у питаннях захисту та промоції здоров'я населення.

2. Охоплення всіх груп населення.

3. Акцент на профілактику, особливо на стратегію обслуговування населення на фундаментальному рівні.

4. Турбота про основні соціально-економічні фактори, що впливають на

здоров'я і захворювання, а також про більш віддалені фактори ризику.

5. Мультидисциплінарний підхід, який за необхідності включає кількісні та якісні методи.

6. Партнерські відносини з групами населення, що обслуговуються.

Виходячи з вище наведеного можна говорити про те, що дієва система громадського здоров'я має:

- міцні партнерства, у рамках яких партнери визнають, що вони є частиною системи громадського здоров'я;
- ефективні канали комунікації;
- системні цілі щодо охорони здоров'я;

- спільне використання ресурсів;

- лідерську роль державної служби громадського здоров'я;

- ефективну координацію та комунікації між партнерами національного, регіонального та місцевого рівнів.

Мета системи громадського здоров'я України полягає в створенні системи партнерств, що ефективно взаємодіють у дусі співробітництва з організаціями національного, регіонального, місцевого рівня, та рівня громад, а також один з одним. В загальному виді учасники міжсекторального партнерства представлені на рисунку.

Ціллю є створення інтегрованої системи партнерств

Рис. Загальна схема інтегрованої системи партнерств в сфері громадського здоров'я

На регіональному та місцевому рівнях визначають політику та потребу і основні напрями діяльності регіональні та місцеві служби (відділи) громадського здоров'я. Вони також є координаторами та комунікаторами тобто здійснюють адвокацію визначеної політики та потреби населення з заходів громадського здоров'я із своїми партнерами.

Партнерами в між секторальному плані мають стати перш за все органи місцевої влади, а також основні сектори та підприємства, організації і установи різних форм власності – всі ті для кого є значимим та важливим збереження та зміцнення здоров'я населення як ефективного трудового потенціалу.

В першу чергу такими між секторальними партнерами є:

1) підприємства, організації і установи, які забезпечують здорові умови навчання та праці: навчальні заклади усіх рівнів; промислові та сільськогосподарські підприємства; приватні роботодавці;

2) підприємства, організації і установи, які забезпечують умови для здорового проживання та відпочинку, включаючи здорове навколишнє середовище:

3) судові та правоохоронні органи, які сприяють забезпеченню

4) організації і установи, які надають послуги з охорони здоров'я та громадського здоров'я.

Особливу роль в даному виді діяльності приділяється засобам масової комунікації та релігійним організаціям, які мають надзвичайний вплив на формування поведінки та способу життя населення.

Для ефективної міжсекторальної діяльності в забезпеченні заходів громадського здоров'я мають стати регіональні (місцеві) координаційні ради громадського здоров'я з визначеними функціями і повноваженнями.

На наш погляд важливу роль в даному напрямку роботи має відіграти само населення шляхом створення коаліцій громад.

Зазначимо, що на національному рівні такими партнерами мають стати Верховна Рада України, Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України включаючи всі міністерства та відомства. Вони мають визначати єдину стратегію політики розвитку громадського здоров'я як однієї із пріоритетних політик країни в інтересах здоров'я населення. Координатором міжсекторальної діяльності на національному рівні є Міністерство охорони здоров'я.

Висновки. Завданням громадського здоров'я є забезпечення умов для того, щоб люди були здоровими. А для того, щоб забезпечити фізичне, розумове, духовне і соціальне благополуччя, необхідна спільна, колективна робота держави, всіх її секторів та суспільства в рамках системи громадського здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грузева Т.С., Пельо І.М., Сміянов В.А., Галієнко Л.І. Концептуальні підходи до обґрунтування системи підготовки кадрів для служби громадського здоров'я в Україні // *Wiadomości Lekarskie.* - 2016 р. - Т.LXIX. - № 6. –С. 719-725.
2. Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (документ EUR/RC62/12). – 52 с.
3. Матеріали круглого столу «Про розвиток системи громадського здоров'я в Україні», 22.04.2016 – режими доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20160423_a.html;
4. Медик В. А. Юрьев В. К. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник //– Москва: Професионал, 2009. – 432 с.
5. Общественное здравоохранение: основные подходы и принципы определения и удовлетворения потребностей человека / А. А. Аканов, К. Д. Нурманов, А. М. Арингазина [и др.]. – Алматы, 2007. – 136 с.
6. Перспективи розвитку публічного управління у сфері громадського здоров'я України в умовах системних змін / В. М. Князевич, Т.П.Авраменко, В. В. Короленко / Вісник НАДУ при президентіві України / №1 – 2016 - с.56-65.
7. Про внесення змін до постанови КМУ від 29.04.2015 р. №266: постанова КМУ від 2 лютого 2017 року, № 53 [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>. – Назва з екрану.
8. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я : розпорядження КМУ від 30.11.2016 № 1002-р [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>. – Назва з екрану.

9. Резолюція EUR/RC61/R2 Европейського регіонального комітета ВОЗ “Укрепление потенциала и служб общественного здравоохранения в Европе: рамочная основа действий”. Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2011 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/150626/RC61_Res_r02.pdf)
10. Слабкий Г.О., Миронюк І.С., Шафранський В.В., Качала Л.О. До компетенцій магістрів за спеціальністю «Громадське здоров'я»// Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України». 23 березня 2017. М. Київ. – С. 146-148
11. Таллиннская хартия: “Системы здравоохранения для здоровья и благосостояния”. Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2008 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/88612/E91438R.pdf).
12. Шафранський В.В., Слабкий Г.О., Качала Л.О. Основи Європейської політики і стратегія для XXI століття: стратегічне керівництво в інтересах здоров'я// Економіка і право охорони здоров'я. 2016. -№2 (4). – С. 72-75
13. Шафранський В.В. Про необхідність розробки навчальних програм за спеціальністю «Громадське здоров'я». //Тези доповідей учасників науково-практичної конференції «Актуальні питання практичної інтеграції відомчих медичних структур в загальнодержавну систему охорони здоров'я в контексті реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я України». 15 жовтня 2015 року. м. Київ// Україна. Здоров'я нації. 2015. №3(35). С.19
14. Developing a framework for action for strengthening public health capacities and services in Europe – Interim draft. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2011 (document EUR/RC61/Inf.Doc./1, http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/148266/RC61einfdoc01.pdf).
15. Public health in England. The report of the Committee of Inquiry into the Future Development of the Public Health Function. London, HMSO, 1988.

УДК 614.2.56:-18

МІЖСЕКТОРАЛЬНИЙ ПІДХІД, ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Слабкий Г.О.¹, Шафранський В.В.², Миронюк І.С.¹

¹- ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, Ужгород, Україна

²- Національний медичний університет ім. О.О.Богомольця, Київ, Україна

Резюме. В статті наведено методичні підходи до міжсекторального підходу в діяльності системи громадського здоров'я. Міжсекторальний підхід є основоположним в збереженні та зміцненні здоров'я населення, створенні умов для забезпечення здорового способу життя. Його використання рекомендує ВООЗ.

Ключові слова: громадське здоров'я, міжсекторальний підхід, забезпечення.